

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

АДМІНІСТРУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 072 "Фінанси,
банківська справа та страхування"
освітньої програми "Фінанси і кредит"
першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2021

УДК 336.1:658.15(07.034)

А31

Укладач Н. В. Сабліна

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.

Протокол № 11 від 11.03.2021 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньої програми "Фінанси і кредит" першого (бакалаврського) рівня / уклад. Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 51 с.

Подано завдання для самостійного виконання, плани семінарських занять, теми рефератів та доповідей з методичними рекомендаціями до їх виконання, тестові та контрольні запитання з навчальної дисципліни за змістовими модулями та темами.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 336.1:658.15(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2021

Вступ

У ринкових умовах на підприємствах усе більше уваги приділяють питанням фінансової роботи, вирішенню проблем фінансового забезпечення власної виробничо-господарської та інвестиційної діяльності. Тому необхідна підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фінансистів, яким належить вирішувати надзвичайно важливі та складні проблеми управління фінансовими ресурсами підприємств. Це можливо за поєднанням теоретичного навчання та набутих практичних навичок. Разом із тим у процесі вивчення навчальної дисципліни "Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання" наголошується на самостійній індивідуальній роботі студентів, що призначена поглибити теоретичні знання з питань фінансової діяльності суб'єкта підприємництва та організації діяльності підприємства на сучасному етапі економічного розвитку.

Навчальна дисципліна "Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання" є вибірковою та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування". Метою вивчення навчальної дисципліни "Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання" є формування у студентів теоретичних знань, практичних навичок і професійних компетентностей щодо організації, здійснення та контролю фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Головною метою самостійної роботи студента є формування його пізнавальної активності, засвоєння ним основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості тощо.

Методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 73 % (110 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення навчальної дисципліни (150 годин). У ході самостійної роботи студент має стати активним учасником навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС охоплює: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять за темами навчальної дисципліни; підготовку до практичних занять; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання науково-дослідних завдань за вивченою темою, за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою навчальної дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт й інших форм поточного контролю.

Самостійна робота студентів потребує чіткої організації, планування, системи та певного керування (обсяг завдань, типи завдань, методичні рекомендації щодо їхнього виконання, аналіз труднощів, що передбачаються, облік, перевірка та оцінювання виконаних робіт), яке сприяє підвищенню якості навчального процесу. Успіх цієї роботи багато в чому залежить від бажання, прагнення, інтересу до роботи, потреби в діяльності, тобто від наявності позитивних мотивів. Велике значення під час самостійної роботи студента мають його спрямованість, психологічна готовність, а також певний рівень бази знань, на який будуть нашаровуватися нові знання.

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчального предмета студенти виконують комплекс завдань різних типів відповідних

рівнів складності. Самостійна робота студента щодо засвоєння навчального матеріалу може виконуватися в бібліотеці, навчальному кабінеті або комп'ютерному класі університету, а також у домашніх умовах. Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС	Рекомендована література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1			
Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів господарювання			
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання	Вивчення літератури, текстів лекцій. Написання есе на тему "Сутність капіталу підприємства та джерела його формування"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна: [5; 6; 8; 9]; додаткова: [11 – 14; 19; 20; 23; 27]
Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій. Написання есе на тему "Переваги та недоліки організації підприємств у формі приватного підприємства, господарських товариств різних видів щодо фінансування їх господарської діяльності"	Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів	Основна: [1; 2; 6; 8; 9]; додаткова: [10; 12; 15; 17; 19; 24]
Тема 3. Формування власного капіталу підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій. Написання есе на тему "Вітчизняна та закордонна практика формування власного капіталу підприємств"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна: [1; 3; 6; 8]; додаткова: [11; 13; 16; 17; 21; 24]

Продовження табл. 1

1	2	3	4
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему "Прибуток підприємства як головне джерело його внутрішніх фінансових ресурсів"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна: [4; 5; 6; 8]; додаткова: [13; 19; 21; 22; 24; 27]
Тема 5. Дивідендна політика підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій. Написання есе на тему "Проблем розподілу чистого прибутку акціонерних товариств у сучасних умовах господарювання та оподаткування дивідендів"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна: [1; 4; 6; 7; 8]; додаткова: [15; 17; 19; 21; 22; 25]
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	Вивчення літератури, текстів лекцій. Написання есе на тему "Проблеми інвестиційного кредитування підприємств в Україні та шляхи їх вирішення"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна: [1; 4; 5; 7; 8]; додаткова: [10 – 13; 18; 20; 23; 24]
Змістовий модуль 2			
Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання			
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	Активна участь у аудиторних заняттях	Основна: [2; 4; 6; 8]; додаткова: [11; 13; 19; 22 – 24]
Тема 8. Фінансове інвестування підприємства	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему "Характеристика методів оцінювання доцільності інвестицій у корпоративні цінні папери"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна [4; 5; 6; 8; 9]; додаткова: [11; 15; 16; 20; 21; 22]
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій. Написання есе на тему "Особливості оцінювання ліквідаційної вартості підприємства"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна [2; 4; 5; 7; 8]; додаткова: [11; 13; 14; 17; 19; 24]

1	2	3	4
Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	Написання есе на тему "Особливості фінансової діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин в умовах членства України в СОТ". Підготовка до семінарського заняття на тему "Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна [4; 6; 8; 9]; додаткова: [10; 12; 14; 15; 23 – 29]
Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві	Написання есе на тему "Організація системи фінансового контролінгу на підприємствах"	Активна участь у аудиторних заняттях. Обговорення матеріалів	Основна [4; 6; 8; 9]; додаткова: [11; 13 – 15; 18; 23 – 29]

Перед початком самостійного вивчення матеріалу, насамперед треба уважно ознайомитись з джерелами, що стосуються певної теми, розподілити питання на більш і менш складні. Виконуючи самостійну роботу, студент має законспектувати основний зміст теми, уникаючи механічного переписування джерел. Варто виокремлювати основні теоретичні положення, ключові слова, спеціальні терміни та поняття. У результаті вивчення матеріалу певної теми рекомендується перевірити ступінь засвоєння інформації, відповідаючи на контрольні запитання для самодіагностики, які пропонуються в рамках кожної теми.

Перевірка виконання самостійної роботи проводиться викладачем на семінарських та практичних заняттях, а також виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який був опрацьований під час проведення аудиторних навчальних занять.

Змістовий модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів господарювання

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.
2. Форми фінансування підприємств.
3. Критерії прийняття фінансових рішень.

Питання для самостійного опрацювання

1. Сутність фінансових ресурсів підприємств, характеристика складу фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва.
2. Етапи розвитку фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні за критерієм організаційно-правової форми організації бізнесу.
3. Етапи розвитку фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні за критерієм власного і позикового капіталу.
4. Етапи розвитку фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні за критерієм зовнішньоекономічної діяльності.
5. Види потреби підприємства в капіталі.

Теми виступів та доповідей

1. Сутність капіталу підприємства та джерела його формування.
2. Фінансові ресурси підприємств малого бізнесу.

Тести для перевірки знань

1. Підприємницька діяльність – це:
 - а) діяльність, яка здійснюється від свого імені, на власний ризик і під особисту майнову відповідальність окремої фізичної особи – підприємця або юридичної особи – підприємства (організації);
 - б) діяльність суб'єктів підприємництва у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність;
 - в) діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

2. Укажіть, яка операція згідно з чинним П(С)БО, належить до фінансової діяльності підприємства:

- а) придбання акцій інших підприємств;
- б) викуп власних корпоративних прав у власників з метою анулювання;
- в) емісія власних корпоративних прав підприємства;
- г) отримання дивідендів за корпоративними правами інших емітентів.

3. Які операції не належать до фінансової діяльності підприємства:

- а) одержання довгострокових позик;
- б) придбання акцій інших підприємств;
- в) придбання облігацій інших підприємств;
- г) збільшення статутного капіталу підприємства?

4. Які операції належать до інвестиційної діяльності підприємства згідно з чинними П(С)БУ:

а) надходження власного капіталу від розміщення акцій та інших операцій, що приводять до його збільшення; отримання та погашення позик; сплата дивідендів;

б) реалізація та придбання фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів; отримання відсотків (відсотки за позики, які надані іншим сторонам за фінансовими інвестиціями у боргові цінні папери) та дивідендів (від придбаних акцій або часток у капіталі інших підприємств, окрім виплат за такими інструментами, які визнаються як еквіваленти грошових коштів або такими, що утримуються для дилерських та торгових цілей); дезінвестиції;

в) корегування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на собівартість реалізованої продукції, інші операційні доходи та витрати, адміністративні витрати та витрати на збут?

5. Основна діяльність – це:

а) придбання та реалізація необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою еквівалентів грошових коштів;

б) діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність;

в) операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства, забезпечують основну частку його доходу.

6. Який капітал відображається у пасиві балансу підприємства:

- а) конкретний;
- б) абстрактний;

- в) виробничий;
- г) основний?

7. Як називається сукупність заходів, що спрямовані на покриття потреби підприємства в капіталі, які містять мобілізацію фінансових ресурсів, їх повернення, а також відносини між підприємством та капіталодавцями, які з цього впливають:

- а) фінансування;
- б) рефінансування;
- в) фінансова та інвестиційна діяльність?

8. Укажіть позикове джерело формування капіталу підприємства:

- а) реінвестування прибутку;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) випуск облігацій;
- г) випуск акцій.

9. Укажіть джерело формування власного капіталу підприємства:

- а) банківські кредити;
- б) кошти, залучені в результаті емісії облігацій підприємства;
- в) кошти, залучені в результаті емісії акцій підприємства;
- г) комерційні кредити.

10. Укажіть внутрішні джерела позикового капіталу підприємства:

- а) заборгованість за розрахунками щодо оплати праці працівникам підприємства;
- б) майбутні витрати та платежі;
- в) короткострокові банківські кредити;
- г) заборгованість із оплати податків у бюджет.

11. Який метод визначення потреби в капіталі для фінансування оборотних активів підприємства дає більш точний результат:

- а) кумулятивний метод;
- б) елективний метод?

12. Структура капіталу підприємства – це:

- а) співвідношення різних розділів пасиву балансу підприємства на певну дату;
- б) співвідношення власних і позикових джерел у структурі пасивів підприємства.

13. Якою повинна бути вартість капіталу підприємства за умови оптимальної структури капіталу:

- а) максимальною;

- б) мінімальною;
- в) цей чинник не впливає на вартість капіталу підприємства?

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте види діяльності суб'єктів підприємництва.
2. Назвіть основні функції та принципи підприємницької діяльності.
3. Розкрийте економічний зміст фінансової діяльності підприємства.
4. Охарактеризуйте моделі підприємницької діяльності.
5. Охарактеризуйте сутність поняття "капітал підприємства" та наведіть його класифікаційні ознаки.
6. Назвіть види підприємницької діяльності на рівні суб'єкта підприємництва згідно з П(С)БО.
7. Дайте характеристику формам фінансування підприємств.
8. Охарактеризуйте класичну теорію фінансування.
9. Охарактеризуйте неокласичну теорію фінансування.
10. Охарактеризуйте інституційну теорію фінансування.
11. Охарактеризуйте альтернативні рішення щодо вибору форм фінансування господарської діяльності підприємств.
12. Охарактеризуйте критерії ухвалення управлінських рішень щодо фінансування підприємства.

Рекомендована література: основна [5; 7; 9]; додаткова [12].

Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Вибір правової форми організації бізнесу.
2. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва без створення юридичної особи.
3. Особливості фінансової діяльності приватних підприємств.
4. Особливості фінансової діяльності господарських товариств.
5. Особливості фінансової діяльності кооперативів.

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості фінансової діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.
2. Фінансова діяльність державних підприємств.

3. Особливості діяльності ріелтерських організацій.
4. Особливості фінансової діяльності суб'єктів малого бізнесу в Україні.
5. Особливості фінансової діяльності суб'єктів малого бізнесу в країнах Європейського союзу.

Перелік питань для семінарських занять

1. Класифікація організаційно-правових форм суб'єктів підприємництва.
2. Фінансування діяльності приватних підприємців в Україні.
3. Дискусія. Переваги та недоліки організації підприємств у формі приватного підприємства, господарських товариств різних видів щодо фінансування їх господарської діяльності.
4. Особливості фінансування державних підприємств.

Теми виступів та доповідей

1. Характеристика джерел фінансових ресурсів підприємницьких товариств.
2. Особливості спрощеної системи оподаткування підприємств малого бізнесу.
3. Джерела фінансування діяльності державних підприємств.

Тести для перевірки знань

1. Суб'єктами підприємництва визнаються:
 - а) учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна;
 - б) юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;
 - в) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.
2. Як називається договірне об'єднання, створене з метою постійної координації підприємницької діяльності, яке не втручається в господарську

діяльність окремих учасників і не має права власності на майно юридичних осіб, які входять до її складу:

- а) асоціація;
- б) корпорація;
- в) консорціум;
- г) концерн?

3. Як називається статутне об'єднання підприємств промисловості, наукових організацій, транспорту, банків, торгівлі тощо на основі повної фінансової залежності від одного чи групи підприємців:

- а) асоціація;
- б) корпорація;
- в) консорціум;
- г) концерн?

4. Як називається договірне об'єднання, створене на основі сполучення виробничих, наукових і комерційних інтересів з метою делегування окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників:

- а) асоціація;
- б) корпорація;
- в) консорціум;
- г) концерн?

5. Яка з наведених характеристик не стосується акціонерного товариства:

- а) товариство може емітувати облігації;
- б) корпоративні права товариства можуть бути розміщені шляхом відкритої підписки на них;
- в) засновниками підприємства можуть бути лише юридичні особи;
- г) акціонер відкритого акціонерного товариства може продати свої акції третім особам за власним бажанням?

6. Укажіть обсяг відповідальності акціонерів відкритого акціонерного товариства за зобов'язаннями товариства:

- а) лише в межах належних їм акцій;
- б) своїми внесками до статутного капіталу та всім своїм приватним майном;
- в) своїми внесками до статутного капіталу та частково належним їм приватним майном;
- г) у межах їх вкладів до статутного капіталу та додатково придбаними облігаціями підприємства.

7. Укажіть обсяг відповідальності учасників повного товариства за боргами товариства:

а) лише в межах їх вкладів у статутний капітал;

б) своїми внесками до статутного капіталу та частково належним їм приватним майном;

в) своїми внесками до статутного капіталу та всім своїм майном;

г) своїми внесками до статутного та додаткового капіталу підприємства.

8. Як називається майновий внесок члена кооперативу у створення та розвиток капіталу кооперативу, який здійснюється шляхом передавання кооперативу майна, у тому числі грошей, майнових прав, а також земельної ділянки:

а) вступний внесок;

б) пай;

в) членський внесок;

г) засновницький внесок?

9. Який мінімальний розмір статутного капіталу повинен бути сформований у товариства з обмеженою відповідальністю:

а) не менше 1 мінімальної заробітної плати;

б) не менше 100 мінімальних заробітних плат;

в) не менше 600 мінімальних заробітних плат;

г) не менше 1 250 мінімальних заробітних плат?

10. Укажіть на учасників, які мають право голосу та управління в командитному товаристві:

а) усі учасники товариства;

б) учасники з повною відповідальністю;

в) вкладники.

11. Кількісний склад акціонерів приватного акціонерного товариства не може перевищувати:

а) 50 акціонерів;

б) 100 акціонерів;

в) 10 акціонерів;

г) обмеження не встановлене законодавством.

12. У товариства з обмеженою відповідальністю розмір статутного (складеного) капіталу повинен становити не менше:

а) суми, еквівалентної 100 мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення;

б) суми, еквівалентної 1 250 мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення;

- в) суми, еквівалентної 625 мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення;
- г) обмеження не встановлене законодавством.

Контрольні запитання

1. Що розуміють під поняттям "суб'єкти підприємництва"? Укажіть їх види.
2. Охарактеризуйте об'єднання підприємств, які відповідно до чинного законодавства можуть бути організовані в Україні.
3. Охарактеризуйте чинники, які впливають на рішення щодо вибору організаційно-правової форми організації бізнесу.
4. Охарактеризуйте джерела фінансування діяльності суб'єкта підприємництва без створення юридичної особи.
5. Охарактеризуйте системи оподаткування, які відповідно до чинного законодавства можна використовувати приватному підприємцю в Україні.
6. Дайте характеристику правовим засадам організації та ліквідації приватного підприємства.
7. Укажіть, які підприємства можуть перейти на спрощену систему оподаткування та охарактеризуйте її переваги перед іншими системами.
8. Охарактеризуйте фінансові джерела, які доступні приватному підприємству для фінансування своєї господарської діяльності.
9. Опишіть, у чому полягає сутність відповідальності власників товариств з обмеженою, додатковою відповідальністю, командитного та повного товариств.
10. Дайте порівняльну характеристику правам власників командитного та акціонерного товариств.
11. Дайте порівняльну характеристику порядку формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерного товариства.
12. Дайте характеристику організаційно-правовим формам суб'єктів підприємництва в Україні.
13. Охарактеризуйте переваги та недоліки організації підприємства в формі акціонерного товариства.
14. Охарактеризуйте особливості фінансування підприємницької діяльності різних товариств.
15. Охарактеризуйте особливості організації та фінансових відносин у кооперативах.

16. Охарактеризуйте види кооперативів, які можна організувати в Україні відповідно до чинного законодавства.

17. Охарактеризуйте особливості формування капіталу кредитних союзів.

18. Охарактеризуйте фінансові нормативи діяльності кооперативів, кредитних спілок та їх об'єднань.

Рекомендована література: основна [7 – 9]; додаткова [11].

Тема 3. Формування власного капіталу підприємства

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Складові власного капіталу підприємства.
2. Відображення складу та руху власного капіталу у звітності підприємства.
3. Первісне формування статутного капіталу підприємства.
4. Збільшення статутного капіталу підприємства.
5. Зменшення статутного капіталу підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

1. Характеристика простих та привілейованих акцій.
2. Права акціонерів – держателів простих та привілейованих акцій акціонерного товариства.
3. Переважне право власників на придбання акцій.
4. Санація балансу підприємства.
5. Мета складання і порядок узгодження звіту про власний капітал підприємства з іншими формами фінансової звітності.

Теми виступів та доповідей

1. Формування статутного капіталу господарських товариств та порядок його зміни.
2. Вітчизняна та закордонна практика розміщення акцій підприємств.

Тести для перевірки знань

1. Надайте визначення власного капіталу підприємства:
 - а) капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами;
 - б) підсумок першого розділу пасиву балансу;

- в) те саме, що і статутний капітал;
- г) капітал, поділений на частки рівної номінальної вартості.

2. За яких організаційно-правових форм ведення бізнесу в пасиві балансу підприємства відображається пайовий капітал:

- а) акціонерне товариство;
- б) командитне товариство;
- в) товариство з додатковою відповідальністю;
- г) кооператив;
- г) кредитна спілка?

3. Дайте визначення статутного капіталу підприємства:

- а) сума внесків власників підприємства в його активи за номінальною вартістю згідно з установчими документами;
- б) підсумок першого розділу пасиву балансу;
- в) перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями;
- г) сума внесків власників підприємства в його активи за номінальною вартістю та сума емісійного доходу від випуску акцій.

4. До якої складової власного капіталу підприємства згідно з чинним П(С)БО належить сума емісійного доходу, отриманого акціонерним товариством у результаті реалізації власних корпоративних прав:

- а) зареєстрований капітал;
- б) резервний капітал;
- в) додатковий капітал;
- г) капітал у дооцінках;
- г) неоплачений капітал;
- д) вилучений капітал;
- е) нерозподілений прибуток?

5. До якої складової власного капіталу підприємства згідно з чинним П(С)БО належать внески засновників та учасників понад розмір статутного капіталу і без рішення про його збільшення й перереєстрацію підприємства:

- а) зареєстрований капітал;
- б) резервний капітал;
- в) додатковий капітал;
- г) капітал у дооцінках;
- г) неоплачений капітал;
- д) вилучений капітал;
- е) нерозподілений прибуток?

6. Як називається згідно з чинним П(С)БО елемент власного капіталу підприємства, який має місце за умови зменшення господарськими товариствами своїх статутних капіталів і є вартістю акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників:

- а) непокритий збиток;
- б) неоплачений капітал;
- в) вилучений капітал?

7. Назвіть джерело формування резервного капіталу підприємства в пасиві балансу:

- а) додаткові внески власників підприємства понад розмір статутного капіталу;
- б) вартість безкоштовно одержаних підприємством необоротних активів від сторонніх юридичних і фізичних осіб;
- в) сума дооцінки необоротних активів, яка проводиться згідно з чинним законодавством на підприємстві;
- г) чистий прибуток підприємства за звітний період.

8. Який курс акцій акціонерного товариства розраховується як співвідношення власного і статутного капіталів:

- а) номінальний;
- б) емісійний;
- в) балансовий;
- г) ринковий?

9. Який розмір частки статутного капіталу повинні внести засновники акціонерного товариства згідно з чинним законодавством:

- а) 25 %;
- б) 50 %;
- в) частка акцій визначається за рішенням засновників?

10. Який елемент власного капіталу підприємства виникає у випадку виходу учасника зі складу товариства з обмеженою відповідальністю:

- а) непокритий збиток;
- б) неоплачений капітал;
- в) вилучений капітал?

11. Які внутрішні фінансові джерела можливо спрямувати на збільшення статутного капіталу підприємства:

- а) нерозподілений прибуток;
- б) резервний капітал;
- в) чистий прибуток звітного року;

- г) вилучений капітал;
- г) додаткові внески власників?

12. Дайте визначення конверсії акцій:

- а) зменшення номінальної вартості акцій підприємства;
- б) об'єднання кількох акцій підприємства в одну;
- в) викуп акцій підприємством з метою їх анулювання;
- г) обмін конвертованих облігацій на звичайні акції підприємства.

13. На які цілі може бути використано додатковий капітал підприємства:

- а) на покриття балансових збитків підприємства за умови, що на ці цілі використані всі інші фінансові джерела;
- б) на сплату дивідендів за привілейованими акціями підприємства;
- в) на сплату податку на прибуток;
- г) на сплату відсотків за емітованими власними облігаціями підприємства?

14. Яким методом може здійснюватися збільшення номінальної вартості акцій акціонерного товариства:

- а) додаткові внески учасників і засновників;
- б) конверсія облігацій на акції;
- в) реінвестування прибутку?

15. Акціонерне товариство не має права приймати рішення про викуп акцій, якщо:

- а) на дату викупу акцій товариство має зобов'язання про обов'язковий викуп акцій;
- б) товариство є неплатоспроможним або стане таким унаслідок викупу акцій;
- в) власний капітал товариства є меншим, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, або стане меншим унаслідок такого викупу.

Контрольні запитання

1. Дайте характеристику складовим власного капіталу підприємства.
2. Охарактеризуйте функції власного капіталу підприємства.
3. Охарактеризуйте причини появи у господарських товариств у пасиві балансу вилученого капіталу та порядок визначення його розміру.
4. Охарактеризуйте порядок відображення в пасиві балансу акціонерного товариства викуп власних корпоративних прав.

5. Охарактеризуйте порядок оцінювання майна засновників, що передається в якості внеску в статутний капітал товариства.
6. Охарактеризуйте правову та економічну сутність акції.
7. Охарактеризуйте види привілейованих акцій.
8. Охарактеризуйте види курсів акцій акціонерного товариства.
9. Опишіть порядок відкритої передплати на акції відкритого акціонерного товариства.
10. Охарактеризуйте причини збільшення та зменшення статутного капіталу господарських товариств.
11. Охарактеризуйте порядок збільшення та зменшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю.
12. Охарактеризуйте методи та фінансові джерела збільшення статутного капіталу акціонерного товариства.
13. Охарактеризуйте порядок збільшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом збільшення номінальної вартості акцій та шляхом збільшення кількості акцій в обігу.
14. Охарактеризуйте методи зменшення статутного капіталу акціонерного товариства.
15. Охарактеризуйте сутність санаційного прибутку підприємства та вкажіть випадки його утворення.

Рекомендована література: основна [5; 7; 9]; додаткова [24].

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Класифікація внутрішніх джерел фінансування підприємства.
2. Самофінансування підприємства.
3. Забезпечення наступних витрат і платежів.
4. Чистий грошовий потік.

Питання для самостійного опрацювання

1. Амортизаційні відрахування як джерело внутрішніх власних фінансових ресурсів підприємства.
2. Порядок відображення фінансових результатів підприємства у звітності (форма 2).
3. Формування звіту про рух грошових коштів підприємства (форма 3).

Теми виступів та доповідей

1. Концепції трактування сутності внутрішніх джерел фінансування.
2. Прибуток підприємства як головне джерело його внутрішніх фінансових ресурсів.
3. Амортизаційна політика підприємств в Україні.

Тести для перевірки знань

1. Дайте визначення комплексу заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання активів підприємства та зменшення його грошових видатків у результаті поліпшення організації оборотних активів:

- а) реінвестиції;
- б) раціоналізація;
- в) конверсія.

2. Яке джерело фінансових ресурсів не належить до внутрішніх джерел фінансування підприємства:

- а) емісійний дохід;
- б) чистий прибуток;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) забезпечення наступних витрат і платежів?

3. Укажіть джерела формування операційного чистого грошового потоку підприємства:

- а) величина чистого прибутку підприємства;
- б) величина вхідних грошових потоків підприємства;
- в) величина чистого прибутку від операційної діяльності, амортизаційних відрахувань і приросту забезпечень;
- г) величина прибутку від реалізації продукції, амортизації і приросту забезпечень.

4. Дайте визначення поняттю "самофінансування":

- а) покриття витрат фінансово-господарської діяльності підприємства за рахунок прибутку;
- б) покриття витрат фінансово-господарської діяльності підприємства за рахунок прибутку та амортизаційних відрахувань;
- в) покриття витрат фінансово-господарської діяльності підприємства за рахунок усіх власних внутрішніх фінансових джерел.

5. Як називається використання частини прибутку на покриття витрат господарської діяльності підприємства та фінансування звільненим капіталом через амортизацію і зміну структури майна:

- а) самофінансування;

- б) внутрішнє фінансування;
 - в) раціоналізація?
6. Тезаврація прибутку підприємства – це:
- а) розподіл чистого прибутку між власниками підприємства;
 - б) спрямування чистого прибутку на формування власного капіталу підприємства;
 - в) приховання прибутку;
 - г) реструктуризація активів.
7. Назвіть методи формування прихованих резервів підприємства:
- а) тезаврація прибутку;
 - б) недооцінка зобов'язань;
 - в) переоцінка активів;
 - г) формування забезпечення майбутніх витрат та платежів.
8. Які кошти згідно з П(С)БО належать до складу цільового фінансування на підприємстві:
- а) фінансування об'єктів соціальної інфраструктури;
 - б) передавання гуманітарної допомоги;
 - в) асигнування з бюджету;
 - г) цільові внески фізичних та юридичних осіб?
9. Формула $Cash\ Flow = NI + D + \Delta S$, де Cash Flow – операційний грошовий потік суб'єкта підприємництва; NI – чистий прибуток суб'єкта підприємництва за період, що аналізується (Net Income); D – нарахована протягом періоду амортизація (Depreciation); ΔS – приріст абсолютної величини забезпечень наступних витрат та платежів суб'єкта підприємництва відображає:
- а) прямий метод розрахунку операційного (інвестиційного чи фінансового) грошового потоку;
 - б) непрямий метод розрахунку грошового потоку.

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте сутність внутрішнього та зовнішнього фінансування підприємств.
2. Охарактеризуйте внутрішні джерела фінансування підприємств.
3. У чому полягає зміст самофінансування підприємств?
4. Охарактеризуйте форми самофінансування підприємств. Визначте їх переваги та недоліки.
5. Визначте сутність раціоналізації.

6. Розкрийте сутність раціоналізаційних заходів в управлінні фінансовими ресурсами підприємств.

7. Охарактеризуйте види забезпечення таких витрат та платежів, які підприємства можуть сформувати згідно з чинним П(С)БО.

8. Які кошти належать до складу цільового фінансування та цільових надходжень підприємства згідно з чинним П(С)БО?

9. Охарактеризуйте економічний зміст поняття "чисті грошові потоки підприємства" та їх види.

10. Охарактеризуйте методи визначення чистого грошового потоку підприємства від операційної діяльності.

11. Охарактеризуйте особливості інформаційної бази для визначення чистого грошового потоку підприємства від операційної діяльності.

12. Охарактеризуйте методи управління грошовими потоками підприємства.

13. Які завдання стоять перед фінансистом у ході проведення оцінювання ефективності моделі управління грошовими потоками?

Рекомендована література: основна [3; 5; 7; 9]; додаткова [14; 17].

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Економічний зміст дивідендної політики підприємства та її теоретичні основи.
2. Типи дивідендної політики підприємства.
3. Форми виплати дивідендів.
4. Оцінювання ефективності дивідендної політики.

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості нарахування дивідендів господарськими товариствами з часткою державної власності у статутному капіталі.
2. Оподаткування дивідендів, що одержують юридичні та фізичні особи.

Перелік запитань для семінарських занять

1. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства.
2. Теоретичне підґрунтя дивідендної політики підприємств в Україні.

3. Дискусія щодо проблем розподілу чистого прибутку акціонерних товариств у сучасних умовах господарювання та оподаткування дивідендів.

4. Дискусія. Обґрунтування дивідендної політики акціонерних товариств на різних стадіях їх життєвого циклу.

Теми виступів та доповідей

1. Дивідендна політика акціонерних товариств в Україні на сучасному етапі розвитку ринкової економіки.

2. Особливості розподілу чистого прибутку господарських товариств в Україні та в країнах із розвинутою ринковою економікою.

Тести для перевірки знань

1. Дайте визначення поняттю "дивідендна політика підприємства":

а) частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі в статутному капіталі підприємства;

б) принципи та методи формування частки прибутку, яка виплачується власнику відповідно до його внеску в загальну суму власного капіталу підприємства;

в) сума коштів, що спрямовується на виплату дивідендів.

2. Назвіть засновників теорії іррелевантності дивідендів:

а) Ф. Модільяні;

б) Дж. Лінтнер;

в) М. Міллер;

г) М. Гордон.

3. На які показники впливає обрана підприємством дивідендна політика:

а) рівень самофінансування підприємства;

б) курс акцій підприємства на фондовій біржі;

в) структура капіталу підприємства;

г) ліквідність;

ґ) рентабельність продукції?

4. У процесі вибору якого підходу до формування дивідендної політики використовується метод гнучкої дивідендної політики:

а) консервативний підхід;

б) помірний підхід;

в) агресивний підхід?

5. Які методи нарахування дивідендів використовуються підприємствами у ході проведення агресивної дивідендної політики:

- а) залишковий метод нарахування дивідендів;
- б) метод стійкого приросту дивідендів;
- в) метод стабільних дивідендів;
- г) метод стабільної та бонусної частин?

6. Який спеціальний інструмент дивідендної політики може застосувати підприємство, якщо воно має потребу в додаткових фінансових ресурсах для свого розвитку:

- а) збільшення статутного капіталу і виплата дивідендів акціями;
- б) подрібнення акцій на менші акції;
- в) викуп акціонерним товариством акцій власної емісії;
- г) формування резервів для виплати дивідендів?

7. Які спеціальні інструменти дивідендної політики може застосувати підприємство, якщо воно знаходиться на стадії зрілості та проводить політику стабільних дивідендів:

- а) збільшення статутного капіталу і виплата дивідендів акціями;
- б) подрібнення акцій на менші акції;
- в) викуп акціонерним товариством акцій власної емісії;
- г) формування резервів для виплати дивідендів?

8. Які фінансові заходи може провести підприємство у разі високого ринкового курсу його корпоративних прав та високого рівня капіталізації:

- а) подрібнення акцій;
- б) викуп акцій з їх подальшим анулюванням;
- в) конверсія акцій;
- г) сплата дивідендів іншими фінансовими інструментами?

9. Про яку модель дивідендної політики йдеться: "дивідендна політика підприємства є компромісом у конфлікті інтересів принципал-агент (акціонери-менеджери) і визначається особливостями моделі корпоративного управління в певній країні. Так, вищі грошові дивіденди виплачуються менеджерами тих підприємств, акціонери яких найбільш захищені і мають суттєвіші чинники впливу на подальшу долю менеджерів (включаючи їх усунення). Менеджери підприємств, які не відчувають сильного тиску з боку акціонерної меншості, виплачують незначні грошові дивіденди або взагалі відмовляються від виплати грошових дивідендів":

- а) модель Міллера – Модільяні (*Dividend Irrelevance Theory*);
- б) модель синиці в руках (*Bird-in-the-Hand Theory*);

в) модель податкових переваг (*Tax Preference Theory*);

г) сигнальна модель;

ґ) модель М. Дженсена;

д) модель Ла Порта?

10. Рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається:

а) загальними зборами акціонерного товариства;

б) ревізійною комісією акціонерного товариства;

в) наглядовою радою акціонерного товариства.

Контрольні запитання

1. Розкрийте економічний зміст дивідендної політики підприємства.

2. Розкрийте взаємозв'язок дивідендної політики підприємства та величини самофінансування підприємства, структури його капіталу та ліквідності.

3. Охарактеризуйте завдання дивідендної політики підприємства.

4. Розкрийте сутність теорії іррелевантності дивідендів та теорії пріоритетності дивідендів.

5. Розкрийте зміст теорії податкової диференціації та вкажіть на причини, які стримують її реалізацію на вітчизняних підприємствах.

6. Охарактеризуйте чинники, що впливають на вибір дивідендної політики підприємства.

7. Охарактеризуйте типи дивідендної політики підприємства.

8. Дайте характеристику перевагам та недолікам різних методів нарахування дивідендів підприємства.

9. Охарактеризуйте форми виплати дивідендів підприємств.

10. Охарактеризуйте сутність прихованих дивідендів та надайте характеристику формам їх сплати.

11. Охарактеризуйте порядок оподаткування дивідендних виплат в Україні.

12. Охарактеризуйте показники оцінювання ефективності дивідендної політики підприємств.

Рекомендована література: основна [3; 7; 9]; додаткова [14; 19; 22].

Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Склад позикового капіталу підприємства.
2. Фінансування підприємства за рахунок фінансових кредитів.
3. Фінансування підприємства шляхом випуску облігацій.
4. Комерційні кредити.

Питання для самостійного опрацювання

1. Види банківських кредитів, що надаються підприємствам.
2. Методичні підходи щодо оцінювання кредитоспроможності підприємства-позичальника.
3. Характеристика вексельного обігу в Україні.
4. Факторингове обслуговування підприємств: переваги, недоліки, проблеми.

Перелік запитань для семінарських занять

1. Характеристика позикового капіталу підприємства.
2. Практична робота щодо залучення банківських кредитів для фінансування суб'єктів підприємництва.
3. Особливості фінансування підприємства шляхом випуску облігацій.
4. Вексельна форма комерційного кредитування підприємств в Україні.
5. Дискусія. Визначення переваг та недоліків фінансування підприємств за рахунок банківських та комерційних кредитів.

Теми виступів та доповідей

1. Проблеми інвестиційного кредитування підприємств в Україні та шляхи їх вирішення.
2. Механізм лізингового кредитування підприємств.
3. Механізм фінансування діяльності суб'єктів підприємництва за рахунок випуску облігацій.
4. Порівняльна характеристика фінансування суб'єкта підприємництва за допомогою факторингу, кредиту та овердрафту.

Тести для перевірки знань

1. Заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди, – це:

- а) забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- б) зобов'язання;
- в) витрати майбутніх періодів.

2. До якого розділу пасиву балансу підприємства належать отримані підприємством авансові платежі за здані в оренду основні засоби, передплата за періодичні і довідкові видання, абонементна плата за користування засобами зв'язку:

- а) забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- б) довгострокові зобов'язання;
- в) короткострокові зобов'язання;
- г) доходи майбутніх періодів?

3. Укажіть форму, в якій надається фінансовий кредит підприємству:

- а) грошова;
- б) товарна;
- в) матеріально-речова.

4. На які цілі може бути використано банківський кредит:

- а) покриття збитків від господарської діяльності;
- б) реалізація інвестиційного проєкту;
- в) збільшення статутного капіталу підприємства;
- г) фінансування придбання сировини та матеріалів?

5. Як називається додаткове (акцесорне) зобов'язання, оформлене договором, який приєднується до головного (кредитного) договору:

- а) поручительство;
- б) гарантія?

6. Укажіть кредитора, який має право надати комерційний кредит підприємству:

- а) банківська установа;
- б) інвестиційний фонд;
- в) підприємство-контрагент;
- г) лізингова компанія.

7. Укажіть назву цінного папера, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну

вартість цього цінного папера в передбачений у ньому термін з виплатою доходу, порядок визначення якого передбачається умовами випуску:

- а) звичайна акція;
- б) привілейована акція;
- в) облігація;
- г) конвертована облігація.

8. До якого виду облігації додається купонний лист на виплату доходів:

- а) процентна облігація;
- б) дохідна облігація;
- в) процентна й дохідна облігації?

9. Укажіть основні характеристики облігацій підприємства з нульовим купоном:

- а) відсутність поточних процентних платежів;
- б) облігації розміщуються з дисконтом;
- в) облігації розміщуються з премією;
- г) погашення облігацій здійснюється за номінальною вартістю.

10. Яка характеристика відсутня в дисконтних облігаціях:

- а) обов'язкові річні платежі відсотків;
- б) облігації розміщуються з дизажіо (дисконтом);
- в) погашення здійснюється за номінальною вартістю?

11. Укажіть, на які цінні папери можливо обміняти конвертовані облігації акціонерного товариства – емітента облігацій:

- а) звичайні акції підприємства-емітента;
- б) привілейовані акції підприємства-емітента;
- в) корпоративні права інших юридичних осіб, якими володіє підприємство-емітент конвертованих облігацій.

12. Укажіть правильне визначення терміна "вексель":

а) форма розрахунку, згідно з якою банк-емітент за дорученням свого клієнта зобов'язаний здійснити платіж;

б) письмове зобов'язання відповідної форми, яке надає право його власнику вимагати уплати відповідної суми у відповідний строк з особи, яка указана в зобов'язанні;

в) комбінований документ, який містить вимогу постачальника і доручення платника.

13. Як називається утримувач коштів за переказним векселем:

- а) трасант;
- б) трасат;
- в) ремітент?

14. Формами короткострокового фінансування вітчизняних підприємств є:

- а) торгові кредити;
- б) використання короткострокових цінних паперів;
- в) взаємозаліки;
- г) короткострокові банківські кредити;
- ґ) факторинг;
- д) лізингове фінансування.

15. Операція вважається факторингом у тому випадку, якщо її характеризують ознаки: 1) наявність кредитування у формі попередньої оплати боргових вимог; 2) ведення бухгалтерського обліку постачальника, раніше всього обліку реалізації; 3) інкасування його заборгованості; 4) страхування постачальника від кредитного ризику:

- а) як мінімум дві з чотирьох ознак;
- б) усі ознаки;
- в) як мінімум три з чотирьох ознак.

16. Під кредитоспроможністю підприємства розуміють:

- а) фінансову спроможність підприємства належним чином обслуговувати свої фінансові зобов'язання, зокрема здатність своєчасно погашати борг, у повному обсязі виплачувати проценти за кредитом;
- б) фінансово-правові механізми забезпечення виконання підприємством зобов'язань, передбачених умовами залучення позикового капіталу.

Контрольні запитання

1. Назвіть форми зовнішнього фінансування суб'єктів підприємництва.
2. Охарактеризуйте сутність довгострокових та короткострокових зобов'язань підприємства.
3. Визначте сутність доходів майбутніх періодів. Які кошти належать до доходів майбутніх періодів підприємства?
4. Охарактеризуйте сутність фінансового кредиту та його учасників.
5. Опишіть цілі підприємства, на які, відповідно до чинного законодавства, вони можуть залучати банківські кредити.
6. Опишіть механізм (порядок) залучення банківського кредиту на підприємство.
7. Охарактеризуйте документи, які повинно підготувати підприємство для отримання банківського кредиту.
8. Охарактеризуйте форми забезпечення повернення банківського кредиту.

9. Зробіть порівняльний аналіз поручительства та гарантії.
10. Охарактеризуйте види облігацій підприємств.
11. Охарактеризуйте порядок організації емісії власних облігацій підприємства.
12. Охарактеризуйте види доплат за конвертованими облігаціями підприємства.
13. Укажіть, які накладні витрати несе підприємство під час емісії облігацій.
14. Охарактеризуйте переваги та недоліки облігацій як джерела фінансування підприємства.
15. Назвіть форми зовнішнього фінансування суб'єктів підприємництва.
16. Розкрийте зміст комерційного кредитування підприємства та вкажіть на форми, в яких воно здійснюється.

Рекомендована література: основна [7 – 9]; додаткова [10; 12; 20].

Змістовий модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Економічний зміст реорганізації підприємства.
2. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств.
3. Реорганізація, спрямована на розукрупнення підприємств.
4. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємств.

Питання для самостійного опрацювання

1. Загальні передумови проведення реорганізації підприємства.
2. Фінансовий механізм перетворення підприємств.

Перелік питань для семінарських занять

1. Характеристика реорганізації як специфічного напрямку фінансової діяльності підприємства.
2. Фінансові аспекти проведення злиття та приєднання підприємств.

3. Фінансова діяльність підприємства на етапі поділу та виокремлення.
4. Особливості фінансової діяльності у процесі проведення перетворення підприємства.

Теми виступів та доповідей

1. Інтеграційні та постінтеграційні проблеми злиття та приєднання підприємств.
2. Санація підприємства шляхом реорганізації.
3. Законодавчі та фінансово-організаційні особливості проведення перетворення підприємств в Україні.
4. Реорганізація: закордонний досвід.

Тести для перевірки знань

1. Яке з наведених висловлювань правильне:
 - а) під час реорганізації шляхом виокремлення підприємство, що реорганізується, продовжує свою господарську діяльність, однак обов'язково змінює свою організаційно-правову форму;
 - б) у процесі приєднання майно обох підприємств концентрується на балансі вже функціонуючого на момент прийняття рішення про реорганізацію підприємства;
 - в) під час приєднання створюється нова юридична особа, яка є підприємством- правонаступником?
2. Яке з наведених висловлювань правильне:
 - а) у разі злиття всі майнові права та зобов'язання кількох юридичних осіб концентруються на балансі одного новоствореного підприємства;
 - б) у ході злиття баланси обох підприємств консоліднуються без створення нової юридичної особи;
 - в) у процесі приєднання в обов'язковому порядку створюється нова юридична особа?
3. До видів реорганізації належать:
 - а) техніко-технологічна, організаційна, фінансова, правова реорганізація;
 - б) злиття, приєднання, поглинання, поділ, виокремлення, перетворення;
 - в) оперативна, стратегічна реорганізація.
4. Дайте визначення горизонтальному укрупненню підприємств:
 - а) об'єднання одного підприємства з його постачальником сировини чи споживачем продукції;

б) об'єднання двох або більше підприємств, які виробляють однаковий тип товару чи надають однакові послуги;

в) об'єднання суб'єктів підприємництва різних галузей і видів діяльності.

5. Дайте визначення вертикальному укрупненню підприємств:

а) об'єднання одного підприємства з його постачальником сировини чи споживачем продукції;

б) об'єднання двох або більше підприємств, які виробляють однаковий тип товару чи надають однакові послуги;

в) об'єднання суб'єктів підприємництва різних галузей і видів діяльності.

6. Укажіть, який баланс підприємства називається передатним:

а) баланс підприємства, що реорганізується шляхом поділу чи виокремлення, на день припинення його діяльності, в якому окремими позиціями відображаються активи і пасиви, розподілені між ним і підприємством- правонаступником;

б) баланс підприємства, що реорганізується шляхом перетворення;

в) баланс підприємства, що реорганізується, на день припинення його діяльності.

7. За якої форми реорганізації підприємств складається передатний баланс:

а) поглинання;

б) перетворення;

в) виокремлення;

г) злиття?

8. Акціонерне товариство може ділитися на:

а) акціонерне товариство і товариство з обмеженою відповідальністю;

б) товариство з обмеженою відповідальністю;

в) повні товариства;

г) акціонерне товариство та командитне товариство;

ґ) акціонерні товариства.

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте сутність реорганізації підприємств та вкажіть на причини її проведення.

2. Дайте визначення основним формам реорганізації підприємств.

3. Охарактеризуйте зміст документа, який визначає умови проведення реорганізації підприємств.

4. Опишіть цілі проведення реорганізації підприємств, спрямованої на їх укрупнення.

5. Чим відрізняється горизонтальне укрупнення підприємств від вертикального?

6. Охарактеризуйте порядок злиття та приєднання підприємств.

7. Опишіть цілі проведення реорганізації підприємств, спрямованої на їх розукрупнення.

8. Охарактеризуйте порядок поділу підприємств.

9. Охарактеризуйте сутність перетворення підприємства.

10. Охарактеризуйте порядок перетворення підприємства.

11. Дайте характеристику розподільному та передатному балансам. За яких форм реорганізації підприємств вони складаються?

12. Охарактеризуйте вартісну модель реорганізації підприємств.

13. Назвіть особливості портфельної і прагматичної моделей підприємств.

14. Охарактеризуйте модель ділової досконалості.

Рекомендована література: основна [7; 9]; додаткова [24].

Тема 8. Фінансове інвестування підприємства

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Сутність та види фінансових інвестицій підприємства.
2. Оцінювання доцільності вкладень у боргові цінні папери.
3. Оцінювання доцільності вкладень у корпоративні права.
4. Відображення фінансових інвестицій у звітності підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

1. Класифікація фінансових інвестицій підприємства.
2. Особливості відображення доходів та збитків від інвестицій в асоційовані, дочірні та спільні підприємства. Аквізіція підприємств.

Теми виступів та доповідей

1. Характеристика методів оцінювання доцільності інвестицій у корпоративні цінні папери.
2. Фінансово-економічні аспекти поглинання підприємств.

Тести для перевірки знань

1. Укажіть правильне визначення поняття "фінансовий інструмент":

а) грошові кошти та їх еквіваленти, які відображаються в активі балансу підприємства на певну дату;

б) довгострокові та поточні зобов'язання підприємства, які відображаються в пасиві балансу підприємства на певну дату;

в) контракти, які одночасно приводять до виникнення фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.

2. Укажіть показники, які використовуються для оцінювання купонної дохідності облігації підприємства:

а) річний купонний дохід за облігацією;

б) номінальна ціна облігації;

в) дисконтна ставка, яка знаходиться на рівні середньої ставки за подібними зобов'язаннями на ринку;

г) ціна, за якою була придбана облігація інвестором на ринку.

3. Який показник характеризує рентабельність інвестиційних вкладень в облігації і розраховуються як відношення річного процента за вкладеннями, скорегованого на середньорічну суму дисконту (+) чи премії (-) до величини вкладень (собівартості інвестицій):

а) поточна дохідність облігації;

б) ефективна ставка процента;

в) дюрація?

4. Що таке рендит:

а) середньозважений період, протягом якого інвестор може амортизувати собівартість інвестиції, тобто отримати суму фінансових вкладень;

б) поточна внутрішня вартість будь-якого цінного папера;

в) поточна дохідність акції для інвестора?

5. За характером участі в інвестуванні фінансові інвестиції розподіляються на:

а) пайові фінансові інвестиції; боргові фінансові інвестиції;

б) державні фінансові інвестиції; приватні фінансові інвестиції; іноземні фінансові інвестиції; спільні фінансові інвестиції;

в) прями інвестиції; портфельні інвестиції.

6. Підприємство є дочірнім, якщо інвестор володіє:
- а) понад 50 % його акцій і контролює діяльність об'єкта інвестування;
 - б) блокувальним (понад 25 %) пакетом акцій (голосів) і яке не є спільним підприємством інвестора;
 - в) немає правильної відповіді.
7. Який показник для оцінювання доцільності вкладень у корпоративні права розраховуються за моделлю Гордона:
- а) поточна внутрішня вартість акції з постійним приростом дивідендів;
 - б) поточна ринкова дохідність акції;
 - в) сукупна дохідність акції?
8. Укажіть на показники, які необхідні для розрахунку поточної ринкової дохідності акцій:
- а) темп приросту дивідендів;
 - б) номінальна вартість акції;
 - в) величина річних дивідендів, що виплачуються;
 - г) поточна ринкова ціна акції.
9. Які фінансові інвестиції підприємства обліковуються за методом участі в капіталі:
- а) внесок у статутний капітал іншого товариства з обмеженою відповідальністю;
 - б) придбання понад 25 % облігацій іншого підприємства-емітента;
 - в) придбання понад 25 % акцій іншого підприємства-емітента;
 - г) усі відповіді правильні?
10. Показник, який показує, скільки згодні платити інвестори в даний момент за одиницю прибутку на акцію, називається:
- а) коефіцієнт "ціна – балансова вартість";
 - б) коефіцієнт дивідендних виплат, або дивідендний вихід;
 - в) коефіцієнт дивідендної віддачі;
 - г) чистий прибуток на одну просту акцію;
 - ґ) коефіцієнт "ціна – дохід".

Контрольні запитання

1. Визначте сутність фінансового інвестування на підприємстві.
2. Охарактеризуйте сутність довгострокового та короткострокового фінансового інвестування на підприємствах та наведіть їх класифікаційні ознаки.
3. Охарактеризуйте підходи до оцінювання фінансових інвестицій підприємства.

4. Охарактеризуйте показники, які розраховуються для оцінювання доцільності вкладень у боргові цінні папери.

5. Розкрийте сутність ефективної ставки процента.

6. Що дозволяє оцінити показник дюрації?

7. Розкрийте економічний зміст фундаментального та технічного аналізу доцільності вкладень у корпоративні права.

8. Дайте характеристику показникам, які розраховуються у ході фундаментального аналізу для оцінювання доцільності вкладень коштів в акції підприємств.

9. Дайте характеристику методологічним засадам відображення доходів та витрат підприємства від фінансових інвестицій у фінансовій звітності згідно з чинним П(С)БО.

10. Дайте характеристику порядку оцінювання та обліку фінансових інвестицій за методом участі в капіталі.

11. Дайте характеристику порядку оцінювання і обліку фінансових інвестицій за методом справедливої вартості та за методом амортизації інвестицій.

12. Охарактеризуйте кількісний і якісний аналіз за фундаментального підходу до оцінювання фінансових інвестицій.

Рекомендована література: основна [3; 7; 9]; додаткова [14; 15; 18].

Тема 9. Оцінювання вартості підприємства

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Економічна сутність оцінювання вартості підприємства та порядок його здійснення.

2. Дохідний підхід до оцінювання вартості підприємства.

3. Витратний підхід до оцінювання вартості підприємства.

4. Ринковий підхід до оцінювання вартості підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

1. Модель середньозваженої вартості капіталу.

2. Сутність дисконтування грошових потоків підприємства.

Теми виступів та доповідей

1. Характеристика методів оцінювання вартості підприємств.

2. Особливості оцінювання ліквідаційної вартості підприємства.

Тести для перевірки знань

1. Як називається принцип оцінювання вартості підприємства, згідно з якими покупець не заплатить за об'єкт більше, ніж існуюча мінімальна ціна за майно з аналогічною корисністю:

- а) принцип заміщення;
- б) принцип корисності;
- в) принцип зміни вартості;
- г) принцип ефективного використання;
- ґ) очікування?

2. Як називається принцип оцінювання вартості підприємства, згідно з якими вкладаючи кошти в об'єкт сьогодні, інвестор очікує отримати грошові доходи від об'єкта в майбутньому:

- а) принцип заміщення;
- б) принцип корисності;
- в) принцип зміни вартості;
- г) принцип ефективного використання;
- ґ) очікування?

3. Укажіть показник, який характеризує норму прибутку, за якою майбутні грошові надходження приводяться до теперішньої вартості на момент оцінювання:

- а) ставка дисконтування;
- б) ставка капіталізації;
- в) середньозважена вартість капіталу підприємства.

4. Відновна вартість – це:

- а) вартість окремих об'єктів активів, за якою вони були зараховані на баланс підприємства;
- б) вартість відтворення об'єкта оцінювання на дату оцінювання;
- в) реальна вартість матеріальних і нематеріальних активів підприємства.

5. Який метод оцінювання вартості підприємства засновано на зіставленні значень окремих показників аналогічних підприємств:

- а) метод порівняння продажів;
- б) метод зіставлення мультиплікаторів;
- в) обидва методи оцінювання?

6. Дохідний підхід до оцінювання ринкової вартості підприємства включає такі методи оцінювання:

- а) метод прямого порівняльного аналізу продажів (метод порівняння транзакцій), метод валового рентного мультиплікатора (метод зіставлення мультиплікаторів);

- б) оцінювання за відновною вартістю активів (витратний підхід), метод розрахунку чистих активів, розрахунок ліквідаційної вартості;
- в) метод прямої капіталізації доходів, метод дисконтованих грошових потоків (метод непрямой капіталізації).

Контрольні запитання

1. Обґрунтуйте необхідність здійснення процедури оцінювання вартості підприємства.
2. Охарактеризуйте принципи, які покладено в основу здійснення оцінювання вартості бізнесу в Україні та порядок здійснення оцінювання вартості підприємства.
3. Розкрийте зміст дохідного підходу до оцінювання вартості підприємства та вкажіть на його методи.
4. Охарактеризуйте показники, які необхідні для оцінювання вартості підприємства методом дисконтування грошових потоків.
5. Охарактеризуйте методи, за якими можна визначити залишкову вартість підприємства.
6. Охарактеризуйте порядок визначення вартості підприємства за методом капіталізації доходів.
7. Розкрийте економічний зміст оцінювання вартості підприємства за витратним підходом.
8. Охарактеризуйте методи, які можна використовувати за ринкового підходу до оцінювання вартості підприємства.
9. Визначте можливі проблеми, які виникають перед фінансистами у процесі застосування дохідного та ринкового підходів для оцінювання вартості підприємств в Україні.
10. Охарактеризуйте основні складові елементи, що формують поняття ринкової вартості підприємства в Україні та країнах ЄС.
11. Назвіть критерії вибору методів оцінювання вартості підприємства.
12. Охарактеризуйте дохідний підхід до оцінювання вартості підприємства.

Рекомендована література: основна [7; 9]; додаткова [13].

Тема 10. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Основні засади зовнішньоекономічної діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин.
2. Державне регулювання фінансових відносин у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів підприємництва.
3. Фінансово-розрахункові умови експортно-імпортних договорів (контрактів).
4. Митне оформлення та оподаткування зовнішньоекономічних операцій.

Питання для самостійного опрацювання

1. Типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів.
2. Порядок проведення безготівкових розрахунків під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємством.
3. Форфейтинг як спосіб фінансування зовнішньоекономічних операцій підприємств.

Перелік запитань для семінарських занять

1. Види зовнішньоекономічних операцій підприємства.
2. Порядок розподілу валютної виручки від зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
3. Дискусія. Переваги та недоліки різних форм безготівкових розрахунків у процесі ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
4. Порядок митного оформлення та основи оподаткування зовнішньоторгівельних операцій підприємств.

Теми виступів та доповідей

1. Порядок оподаткування та митного оформлення імпорту продукції в Україні.
2. Особливості фінансової діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин в умовах членства України в СОТ.

Тести для перевірки знань

1. Реекспорт (реекспорт товарів) означає:

а) вивезення за межі України (ввезення в межі України) капіталу у будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності;

б) продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України;

в) купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів підприємницької діяльності товарів із ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

2. Укажіть правильне визначення адвалерного мита:

а) обов'язковий платіж, що передбачає встановлення митних ставок у процентах до митної вартості товарів;

б) обов'язковий платіж, що передбачає встановлення митних ставок у твердому грошовому розмірі на фізичну одиницю товару (штуку, метр, тону тощо).

3. Транспортні ризики за "Інкотермс–2000" FCA означає:

а) відповідальність і ризик за товар переходять від постачальника до покупця у визначеному договором порту;

б) продавець знімає з себе відповідальність після переміщення товару через борт судна;

в) ризики і відповідальність продавця переходять на покупця (посередника) у момент передачі товару у визначеному місці, під час передачі товару перевізнику, визначеному покупцем.

4. Основними формами розрахунків у ході здійснення зовнішньоекономічних операцій є:

а) акредитивна;

б) інкасова;

в) банківський переказ;

г) розрахунки чеками;

ґ) вексельна;

д) за відкритим рахунком.

5. Які форми безготівкових розрахунків використовуються у зовнішньоекономічній діяльності підприємств:

- а) банківський переказ;
- б) інкасо;
- в) платіжна вимога;
- г) акредитив?

Контрольні запитання

1. Розкрийте економічний зміст експортних та імпортних операцій підприємств.

2. Дайте характеристику основним завданням, які повинен вирішити фінансист у процесі здійснення підприємством зовнішньоекономічних операцій.

3. Якими нормативно-законодавчими актами регулюється зовнішньоекономічна діяльність підприємств в Україні?

4. Охарактеризуйте функції державних фінансових органів, які здійснюють регулювання та контроль зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні.

5. Охарактеризуйте види мита в Україні.

6. Дайте характеристику порядку розподілу валютної виручки експортера в Україні.

7. Який пакет документів необхідно підготувати підприємству для придбання валюти?

8. Дайте характеристику порядку купівлі валюти підприємством-імпортером.

9. Дайте характеристику формам безготівкових розрахунків, які застосовуються у зовнішньоекономічних операціях підприємств.

10. Охарактеризуйте та вкажіть на призначення документів, які необхідні підприємствам для проходження митного контролю.

11. Охарактеризуйте порядок проведення митного оформлення товарів працівниками митних органів в Україні.

12. Охарактеризуйте обов'язкові податки та митні платежі, які повинно сплатити підприємство під час проходження митного контролю товарів.

13. Назвіть основні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

14. Назвіть основні завдання фінансиста у процесі здійснення підприємством зовнішньоекономічних операцій.

Рекомендована література: основна [5; 7; 9]; додаткова [10].

Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути

1. Сутність та функції фінансового контролінгу.
2. Види фінансового контролінгу.
3. Система раннього попередження та реагування (СРСР).
4. Методи фінансового контролінгу.

Питання для самостійного опрацювання

1. Характеристика бюджетування як складової оперативного фінансового контролінгу.
2. Внутрішній аудит (ревізія) у системі функцій контролінгу.
3. Методичні підходи щодо прогнозування банкрутства підприємства.
4. Методи бюджетного планування на підприємстві.
5. Порядок складання планових бюджетів.

Перелік запитань для семінарських занять

1. Обґрунтування необхідності організації системи фінансового контролінгу на підприємствах.
2. Установлення взаємозв'язку стратегічного й оперативного фінансового контролінгу.
3. Дискусія. Обґрунтування методів та інструментів стратегічного і оперативного фінансового контролінгу та їх характеристика.

Теми виступів та доповідей

1. Організація управління фінансовою діяльністю підприємства в системі фінансового контролінгу.
2. Технологія організації бюджетування на підприємстві.

Тести для перевірки знань

1. Фінансовий контролінг (*financial controlling*) – це:
 - а) формування та реалізація системи обґрунтування, прийняття, виконання та контролю за виконанням оперативних фінансових рішень з метою досягнення поточних фінансових цілей;
 - б) функціональний блок фінансового менеджменту, організований у формі спеціальної саморегулятивної системи методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку фінансового менеджменту

підприємства і містить інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг;

в) спеціальна саморегулятивна система методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства і містить інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг.

2. У рамках якого виду фінансового контролінгу здійснюється бюджетування на підприємстві:

- а) стратегічний фінансовий контролінг;
- б) оперативний фінансовий контролінг?

3. Горизонтальна координація цілей – це:

- а) узгодження різних видів діяльності підприємства;
- б) узгодження діяльності різних підрозділів, які забезпечують виробництво одного виду продукції (робіт, послуг).

4. Укажіть на характеристики управлінського обліку на підприємстві:

- а) орієнтується на зовнішніх користувачів інформації;
- б) націлений на внутрішніх користувачів інформації;
- в) готує інформацію для усіх користувачів, як зовнішніх, так і внутрішніх;
- г) організація обліку регламентується внутрішніми документами підприємства;
- ґ) правила ведення обліку регламентуються державою.

5. Як називається незалежна експертна діяльність служби контролінгу підприємства з перевірки й оцінювання адекватності та якості виконання обов'язків співробітниками:

- а) бюджетний контроль;
- б) внутрішній консалтинг;
- в) внутрішній аудит?

6. Укажіть завдання стратегічного фінансового контролінгу на підприємстві:

- а) упровадження дійової системи раннього попередження та реагування;
- б) планування показників виручки від реалізації продукції, прибутку, витрат;
- в) визначення горизонтів планування;
- г) оцінювання фактичних фінансових показників звітного періоду.

7. Укажіть бюджети, які належать до операційних бюджетів підприємства:

- а) бюджет запасів;
- б) бюджет цехової собівартості продукції;
- в) бюджет витрат на збут;
- г) бюджет капітальних вкладень;
- ґ) бюджет прибутків та збитків.

8. З формування якого бюджету починається бюджетне планування на підприємстві:

- а) бюджет прибутку;
- б) прогнозний баланс;
- в) бюджет грошових надходжень і видатків;
- г) бюджет реалізації?

9. Які з наведених методів належать до специфічних методів фінансового контролінгу:

- а) спостереження;
- б) бенчмаркетинг;
- в) аналіз точки беззбитковості;
- г) ABC-аналіз?

10. Дайте визначення "бенчмаркетингу":

а) метод контролінгу, який полягає у дослідженні функціональних характеристик продукції, що виробляється підприємством, із погляду еквівалентності їх вартості та корисності;

б) перманентний, безперервний процес порівняння товарів (робіт, послуг), виробничих процесів, методів та інших параметрів досліджуваного підприємства (структурного підрозділу) з аналогічними об'єктами інших підприємств чи структурних підрозділів;

в) метод контролінгу, який дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства, встановити можливі шанси та оцінити ризики;

г) метод контролінгу, який полягає у виявленні та оцінюванні кількісних значень небагатьох величин, частка яких у загальній сукупності вартісних показників найбільша.

Контрольні запитання

1. Розкрийте економічний зміст фінансового контролінгу на підприємстві.

2. Охарактеризуйте функції, які виконує фінансовий контролінг.

3. Розкрийте зміст координації як функції контролінгу на підприємстві.
4. Охарактеризуйте етапи здійснення контролю фінансових планів підприємства.
5. Охарактеризуйте методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, які використовуються в управлінському обліку на підприємстві.
6. Охарактеризуйте завдання стратегічного фінансового контролінгу на підприємстві.
7. Обґрунтуйте взаємозв'язок стратегічного та оперативного фінансового контролінгу.
8. Які стратегічні монетарні та немонетарні цілі підприємства ви знаєте?
9. Обґрунтуйте необхідність організації на підприємствах системи раннього попередження та реагування.
10. Розкрийте економічний зміст аналізу точки беззбитковості підприємства.
11. Розкрийте сутність одноступінчатого та багатоступінчатого директ-костингу.
12. Опишіть основні етапи функціонально-вартісного аналізу на підприємстві.
13. Охарактеризуйте види та порядок проведення бенчмаркетингу на підприємстві.
14. Розкрийте економічний зміст експертних методів прогнозування.

Рекомендована література: основна [7; 9]; додаткова [19; 25].

Рекомендована література

Основна

1. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / О. М. Кравчук, В. П. Лещук. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 504 с.
2. Лубенченко О. Е. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. Е. Лубенченко, Н. В. Гришко, І. Л. Чабаненко. – Алчевськ : ДонДТУ, 2010. – 223 с.
3. Мартюшева Л. С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова. – Харків : ХНЕУ, 2008. – 216 с.
4. Пріб К. А. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / К. А. Пріб ; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна". – Київ : "Університет "Україна", 2007. – 321 с.
5. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Г. І. Філіна. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 320 с.
6. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч.-метод. посіб. / О. О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш та ін. – Київ : КНЕУ, 2006. – 312 с.
7. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Я. П. Квач, І. О. Молоткова, І. В. Степанова та ін. – Одеса : СМІЛ, 2008. – 189 с.
8. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Л. О. Омелянович та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Омелянович ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – 3-тє вид., переробл. і допов. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2013. – 284 с.
9. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. для студ., які навчаються за напрямом "Економіка і підприємництво" за спец. "Фінанси" / В. Я. Олійник, Н. І. Шевченко, В. В. Даценко та ін. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2012. – 282 с.

Додаткова

10. Арутюнян С. В. Фінансова криза і розвиток фінансінгу в Україні / С. В. Арутюнян, Н. Г. Слободян // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій. – 2010. – № 35.

11. Воловець Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Я. В. Воловець ; Нац. банк України ; Львів. банк. ін-т. – Київ : Алерта, 2005. – 200 с.
12. Довгалюк В. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Довгалюк. – Хмельницький : НВП "Евріка" ТОВ, 2003. – 156 с.
13. Дороніна М. С. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / М. С. Дороніна, Л. С. Мартюшева, Д. А. Горовий. – Харків : ХНЕУ, 2002. – 156 с.
14. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / І. В. Зятковський, Л. І. Зятковська, М. В. Романів ; Західноукр. екон.-правн. ун-т. – Чернівці : Золоті литаври, 2007. – 274 с.
15. Колесников О. В. Економіко-фінансова діяльність підприємства : навч. посіб. / О. В. Колесников ; МОНМС України ; Укр. держ. акад. залізн. трансп. – Харків : УкрДАЗТ, 2010. – 182 с.
16. Лепьохіна О. В. Фінансова та економічна взаємозалежність потенціалу підприємства / О. В. Лепьохіна // Актуал. пробл. економіки. – 2010. – № 7. – С. 127–136.
17. Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н. Налукова // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 1(30). – С. 166–174.
18. Оніщик Ю. В. Конструкція "фінансова діяльність": співвідношення публічного та приватного інтересу при її здійсненні / Ю. В. Оніщик // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 48. – С. 419–423.
19. Пілецька С. Т. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва [Текст] : навч. посіб. для самостійного вивч. дисципліни / С. Т. Пілецька, О. А. Сапліна ; Донбаська держ. машинобудівна академія. – Краматорськ : [ДДМА], 2009. – 112 с.
20. Полтарак Н. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання (на прикладі малого бізнесу) : навч. посіб. / Н. І. Полтарак ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". – Харків, 2011. – 48 с.
21. Фінансова діяльність підприємства : підручник для студ. ВНЗ, що навч. за освіт.-проф. програмою спеціаліста зі спец. "Фінанси", "Банк. справа", "Облік і аудит" / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов та ін. – 2-е вид., перероб. і допов. – Київ : Либідь, 2003. – 384 с.
22. Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха та ін. ; Акад. прав. наук України. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 470 с.

23. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Я. В. Шеверя ; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2011. – 21 с.

Інформаційні ресурси

24. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 463-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon0.rada.gov.ua.

25. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

27. Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу : rada.gov.ua.

28. Про акціонерні товариства : Закон України №514-VI від 17.09.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

29. Про господарські товариства : Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

30. Сайт міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу	4
Змістовий модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів господарювання	8
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання	8
Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу.....	11
Тема 3. Формування власного капіталу підприємства.....	16
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства	20
Тема 5. Дивідендна політика підприємства.....	23
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	27
Змістовий модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання	31
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	31
Тема 8. Фінансове інвестування підприємства	34
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	37
Тема 10. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин.....	40
Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві.....	43
Рекомендована література.....	47
Основна.....	47
Додаткова.....	47
Інформаційні ресурси	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

АДМІНІСТРУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 072 "Фінанси,
банківська справа та страхування"
освітньої програми "Фінанси і кредит"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Сабліна** Наталія Вікторівна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2021 р. Поз. № 68 ЕВ. Обсяг 51 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*